

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı :

856

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma, Dışişleri ve Plân Komisyonları raporları (1/617)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı: 71 - 2207/57

8 . 1 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Başkanlığına hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 2 . 1 . 1964 tarihinde kararlaştırılan, «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı», gerekçesi ve ilişiyiyle birlikte ekli olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

5 Haziran 1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla onaylanan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi hükümleri, milletlerarası sivil havacılığın muhtelif memleketler arasında akdolunacak iki taraflı anlaşmalara dayanan bir sistem dâhilinde inkişafını teşvik ve bu yolda yapılacak anlaşmaların ana hatlarını tesbit ederek aralarında benzerlik temin eylemektedir.

Hükümetimiz hava nakliyatının gelişmesini sağlamak, bütün komşu ve dost memleketlerle yurduumuz arasındaki iktisadi ve kültürel bağları kuvvetlendirmek ve aynı zamanda millî sivil havacılığımızı teşvik ve kalkındırmak gayesiyle 27 hava ulaştırma anlaşması imzalamış bulunmaktadır. Bu meyanda, Federal Almanya Hükümeti tarafından bir hava ulaştırma anlaşması akdi hususunda vâki teklif de kabul edilmiş ve yapılan müzakereler neticesinde 5 Temmuz 1957 tarihinde bir anlaşma imzalanmıştır.

Anılan anlaşma hükümleri Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesine uygun bulunmaktadır. Bu hükümlere göre, hava seyrüseferi ile ilgili millî kanun ve nizamlara riayet edilmek suretiyle her iki memleket arasında devamlı hava servisi işletilebilecektir. Memleketimizle Orta ve Batı Avrupa memleketleri arasında ekonomik ve kültürel bağların gelişmesini sağlamak, memleketimizin ulaştırma imkânlarını artırmak ve millî hava yolumuzun inkişafını kolaylaştırmak bakımından bu anlaşma faydalı sayılmaktadır.

Anlaşma, onaylanmasının uygun bulunması zımında, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Ulaştırma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Ulaştırma Komisyonu
Esas No. : 1/617
Karar No. : 6

15 . 1 . 1964

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 2 . 1 . 1964 tarihinde kararlaştırılan T. C. Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı Yüksek Başkanlığınızca komisyonumuza havale buyurulmakla ilgili bakanlık temsilcileri de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Bahse konu kanun tasarısının gerekçesinde bertafsil izah edildiği veçhile;

3 Haziran 1945 tarihli 4749 sayılı Kanunla katıldığımız Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi hükümleri dairesinde ilki taraflı anlaşmalar yapılabileceğini, bu sistem içerisinde inkişaf ta temin edilmiş olacaktır.

Hava nakliyatının gelişmesi, bütün komşu ve dost memleketlerle yurdumuz arasındaki iktisadi ve kültürel bağların kuvvetlenmesini, millî ve sivil havacılığı teşvik ve kalkınmasını temin gayesiyle 27 memleketle Hava Ulaştırması Anlaşması imzalanmış bulunmaktadır. Bu arada Federal Almanya Hükümeti ile yapılan Hava Ulaştırma Anlaşmasının akdi Hükümetimizle imzalanmış bulunmaktadır.

Millî kanun ve nizamlar dairesinde yapılan bu anlaşma memleketimiz menfaatlerine uygun olduğu yapılan müzakereler neticesinde anlaşılmış olduğundan anlaşmanın onaylanmasının uygun olduğuna dair hazırlanan kanun tasarısı da komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Dışişleri Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma Komisyonu Başkanı	Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Erzincan	Zonguldak	İstanbul	Bolu
Z. Gündoğdu	R. Karakaşoğlu	H. Tiyanşan	M. Okumuş
	Kars	Kayseri	
	R. Yalçın	H. Gümüşpala	

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/617
Karar No. : 16

22 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun olduğuna dair kanun tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştiraki ile Komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede belirtilen hususlar Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu

Başkanı	Başkanvekili	Sözü	
Kocaeli	Erzurum	Denizli	Hatay
N. Erim	E. Akça	A. Şoğlu	A. S. Hocaoğlu
			İmzada bulunamadı
İstanbul	İstanbul	İzmir	Manisa
S. Sarper	Ö. Z. Derman	Ş. Osma	H. Kubat

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Bütçe ve Plân Komisyonu

Esas No. : 1/617

Karar No. : 21

8 . 2 . 1965

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısı» ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü :

3 Haziran 1945 tarihli 4749 sayılı Kanunla kabul ettiğimiz Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi dairesinde iki taraflı anlaşmalar yapılabileceğinden bahsedilmektedir.

Federal Almanya ile başta iktisadi münasebetler olmak üzere sosyal ve kültürel münasebetlerimiz gittikçe gelişmektedir. Modern ulaştırma vasıtaları arasında havacılık, nakliyat sistemi içinde en faal bir rol oynamaktadır. 27 memleket bu hava ulaştırılması sistemine dâhil olmuşlardır.

Hükümetimiz Federal Almanya Hükümeti ile bir Akit imzalamış bulunmaktadır.

Millî Kanun ve nizamlar dairesinde bu Anlaşmanın memleket yararına uygun olduğu mülâhazası ile Komisyonumuzca da yerinde görülen tasarı aynen kabul olunmuştur.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Bu rapor Sözcüsü		
Sakarya	Aydın	Adana	Ankara
B. Akdağ	O. Apaydın	K. Sarıbrahimoğlu	M. Ete
Aydın	Bilecik	Burdur	Erzurum
İ. Sezgin	Ş. Binay	N. Yavuskan	N. Diler
Erzurum	İstanbul	İzmir	Konya
A. Şenyurt	M. Güven	N. Kürşad	R. Özal
Konya	Mardin	Sakarya	Trabzon
F. Özfakih	Ş. Aysan	M. Gürer	A. Şener
	Trabzon		
	A. R. Uzunor		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5 Temmuz 1957 tarihinde Ankara'da imza edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşma»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2 . 1 . 1964

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>K. Satır</i>
Devlet Bakanı <i>V. Pirinçcioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>M. Yolaç</i>
Devlet Bakanı <i>İ. S. Omay</i>	Adalet Bakanı <i>S. Çumralı</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>O. Öztrak</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Öktem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı <i>F. İslimyeli</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>K. Demir</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>M. Yüceler</i>	Tarım Bakanı <i>T. Şahin</i>
Ulaştırma Bakanı <i>F. Alpiskender</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>M. Erten</i>	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>H. Oral</i>
Turz. ve Tanıtma Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>C. Uzer</i>
Köy İşleri Bakanı <i>L. Yurdoğlu</i>	

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMASINA DAİR ANLAŞMA

(7 Temmuz 1961 tarihli Protokolle tashih edilmiş anlaşma metnidir)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti kendi ülkelerinde karşılıklı hava servislerini geliştirmek maksadıyla aşağıdaki anlaşmaya varmışlardır :

Madde — 1.

1. — Başka kayıt ve şartlar bulunmadıkça, Anlaşma metninde zikrolunan terimlerin ifade ettikleri mânalar şunlardır:

a) «Yetkili Makam» Türkiye Cumhuriyetinde Ulaştırma Bakanlığı Federal Almanya Cumhuriyetinde Ulaştırma Nâzırı; veya her iki Hükümetçe bu vazifeyi yapmaya yetkili kıldığı beyan olunacak şahıs veya dairelerdir.

b) «Ülke» bir devletin hâkimiyeti altında bulunan arazi ile ona bitişik karasulardır.

c) «Hava Yolu İşletmesi» Âkîd Taraflardan birinin diğerine Anlaşmanın 3 nci maddesi gereğince ve yazılı olarak bildirdiği, hava seferlerini tedvir eden müessesedir. Hava Yolu İşletmesi, bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası mucübince tesbit olunan hatlar üzerinde milletlerarası seyrüsefer faaliyetinde bulunacaktır.

2. — «Hava Servisleri», «Milletlerarası Hava Servisleri» ve «Teknik İniş» terimleri hakkında 7 Aralık 1944 de Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşmasının 96 nci maddesi tatbik edilir.

Madde — 2.

1. Âkîd Taraflardan her biri, diğerine, Havayolu İşletmesinin milletlerarası hava servislerini yapabilmesi için ülkesi üzerinden uçmak, teknik iniş yapmak ve ticari maksatla yani yolcu, yük ve posta ile 2 nci fıkraya göre tesbit edilecek hattın ülke dâhilindeki noktalarına inmek ve kalkmak haklarını tanıyacaktır.

2. Her iki Âkîd Tarafça tayin edilen Havayolu İşletmelerinin milletlerarası hava servisleri yapabilecekleri hatlar nota teatisi suretiyle bir yol cetveli halinde tesbit edilir.

Madde — 3.

1. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit edilecek hatlarda derhal milletlerarası hava servislerine başlanabilmesi için :

a) 2 nci maddede yazılı hatlar kendisine verilmiş bulunan Âkîd Tarafların bir veya müteaddit Havayolu İşletmesini yazılı olarak beyan etmiş ve,

b) Müsaadeyi verecek Âkîd Tarafın hava servislerine başlanabileceğine dair müsaadeyi Havayolu İşletmesine veya işletmelerine bildirmiş olması lâzımdır.

2. Âkîd Taraflardan müsaade verecek olanı 3 ve 4 nci fıkralarda zikrolunan ihtirazî kayıtlar ve 11 nci maddedeki ihbar keyfiyeti tahakkuk ettirmek şartıyla, milletlerarası hava servislerinin başlanabileceğini derhal bildirecektir.

3. Âkîd Taraflardan her biri Havayolu İşletmesinden gerekli vesikaları talebederek bu müessesenin milletlerarası hava servisleri faaliyeti sırasında kendi ülkesi içinde bu mevzu ile ilgili kanun ve nizamla ne mertebe uygun bir vaziyette olduğunu tetkik hakkına malikdir.

4. Âkîd Taraflardan her biri, diğer Âkîd Tarafça tayin edilen Havayolu İşletmesi mülkiyetinin esaslı kısmının ve fiili murakabesinin diğer taraf tâbiyetinde bulunan hakiki ve hükmi şahısların elinde bulunduğu dair gereken deliller talep üzerine gösterilmediği takdirde, işbu anlaşmanın 2 nci maddesindeki hakların kullanılmasını menedebilir.

Madde — 4.

1. Havayolu İşletmesi, müsaade vermiş olan Âkîd Tarafın kanun ve nizamlarına veya bu Anlaşma hükümlerine riayet etmez yahut bunun tahmil ettiği taahhütleri yerine getirmezse, Âkîd Taraflardan biri 3 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince vermiş olduğu müsaadeyi iptal veya tahdit etmek hakkına sahiptir. Aynı hak 3 nci maddenin 4 nci fıkrasınca talebedilecek vesikalar ibraz edilmediği takdirde de kullanılabilir.

İşletmenin derhal durdurulmasını veya derhal tahdidini icabettirecek kanuni zaruretler mevcudolmadıkça, Âkîd Taraflardan her biri bu hakkını ancak 14 nci madde gereğince yapılacak müşavere netice vermediği takdirde kullanabilir.

2. Âkîd Taraflardan her biri diğer tarafa evvelce tâyin ve beyan ettiği Havayolu İşletmesini değiştirip yerine bir diğerini ikame ettiğini yazılı olarak beyan edebilir. Yeni Havayolu İşletmesi eski müesseseye tanınan bütün haklardan faydalanacak ve vecibelerini yükleneyecektir.

Madde — 5.

Âkîd Tarafların girişe, gümrükten çıkışa, muhacerete, pasaporta, gümrüğe ve karantinaya taallük eden nizamlar gibi yolcu, mürettebat ve yükün ülkesi dâhiline girmesi ve ülkesinden çıkması hususlarına müteallik kanun ve nizamları, ülkeye giriş ve ülkeden çıkışta veya ülkede buldukları sırada o yolcu, mürettebat ve yük hakkında tatbik olunur.

Madde — 6.

Âkîd Taraflardan birinin diğer tarafın hava yolu işletmesinden hava meydanı ve sair tesisler için talebettiği ücret ve resimler, mümâsil milletlerarası servisler yapan kendi uçaklarından bu yolda almakta olduğu miktarı tecavüz edemez.

Madde — 7.

Hava yolu işletmesinin yalnız milletlerarası hava servislerinde kullanacağı uçaklardan alınacak resim ve gümrük vergileri hakkında şu muafiyetler kabul edilmiştir :

1) Âkîd Taraflardan birinin bir hava yolu işletmesine ait uçaklar ile bu uçaklarda bulunan işletme akaryakıtı, yağlama yağları, yedek parçalar, mutad teçhizat, bu taraf ülkesine giriş veya bu ülkeden çıkışta veya ülke üzerinde uçuşta gümrük resimleri, muayene ücreti veya diğer benzer resimlerden muaf tutulacaktır.

2) Birinci fıkrada zikrolunan uçaklardan sökülme suretiyle veya başka şekilde çıkarılan ve gümrük nezareti altında diğer Âkîd Taraf ülkesinde depo edilen ve bu kabil uçaklar için diğer Âkîd Taraf ülkesine gümrük nezareti altında getirilen ve orada depo edilen cihaz ve yedek parçalar bilâhara yine gümrük nezareti altında tekrar yerine takılmak suretiyle veya her hangi bir şekilde mezkûr ülke dışına çıkarılmaları şartıyla, 1 nci fıkrada musarrah resimlerden muaf tutulurlar. Diğer bir hava yolu işletmesi deposundan gümrük nezaretinde alınarak yukarıda zikrolunan uçaklara takılan veya verilen cihazlar veya yedek parçalar aynı muafiyetten faydalanırlar.

3) Âkîd Taraflardan birinin gösterdiği bir hava yolu işletmesine ait her türlü hava nakliye vâsıtalarına hükümler hakkı cari olan diğer Âkîd Tarafın ülkesinde gümrük nezareti altında alınıp milletlerarası servislerde kullanılacak işletme akaryakıtı ve yağlama yağları için bu maddelerin tabi tutuldukları millî gümrük resmi ve diğer millî resimler babında millî veya en ziyade müsaadeye mazhar olan milletin hava yolu işletmelerine tatbik edilen usuller esas tutulacaktır. Âkîd Taraflardan biri bu usulün tabiki esnasında mezkûr eşyayı tabi tutuldukları millî resim ve diğer millî vergilerden muaf tutmazsa diğer taraf kendi ülkesinde uçağa alınan işletme akaryakıtı ve yağlama yağlarını gümrük vergileri ve sair millî resimlere tabi tutmak hakkını iktisadecektir.

4) Birinci fıkrada zikrolunan uçaklarda yolcular ile mürettebatın istihlâki için bulunduru-
lan yiyecek ve içecek maddeleri uçakların ara inişlerinde gümrük nezareti altında bulundurul-
ması kabül olan hallerde, diğer Âkîd Taraf ülkesinde gümrük ve sair ithal, ihraç ve transit re-
simlerinden muaf olarak uçakta hemen kullanılmak üzere dağıtılabilecektir.

Madde — 8.

1. Uçağın tescil edildiği Âkîd Tarafca verilmiş veya hükmü tasdik edilmiş uçuşa elverişlilik
vesikaları ile ehliyetname ve lisanslar diğer tarafta muteber sayılacaktır.

2. Âkîd Taraflardan her biri kendi vatandaşlarına diğer bir devlet tarafından verilmiş ehli-
yetname ve lisansları kendi ülkesi üzerindeki uçuşlar için tanımamak hakkını mahfuz tutar.

Madde — 9.

1. Âkîd Taraflardan her biri diğer tarafın Havayolu İşletmesine 2 nci madde mucibince tesbit
olunacak hatları işletebilmesi için hakkaniyete uygun ve eşit imkânlar sağlayacaktır.

2. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası mucibince tesbit edilecek hatlarda yapılacak milletlerarası ha-
va servisleri sırasında Âkîd Taraflardan birinin Havayolu İşletmesi, aynı hatlarda servis yapan
diğer havayolu işletmesinin menfaatlerini göz önünde bulunduracak ve kendi hava servisleri yü-
zünden karşı tarafı müşkül vaziyete sokabilecek hareketlerden iğtinabedecektir.

3. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit edilecek hatlarda yapılacak milletlerarası hava
servisleri, yükleme ve boşaltma hakkı herşeyden evvel kendi Havayolu İşletmesini teklif etmiş olan
Âkîd Tarafın ülkesine girip çıkacak muhtemel yolcu ve yük nakliyesi taleplerine uygun bir prog-
ram hazırlanmasına hizmet etmelidir. Bu müessesenin 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit
edilecek ve diğer Âkîd Taraf ülkesindeki hatlar üzerindeki noktalar ile üçüncü bir devlet hudutları
içindeki noktalar arasında servisler yapmak hakkı, milletlerarası hava servislerinin muntazam bir
inkışafa mazhar olması gayesini gütmeli ve nakliyat için yapılacak teklif:

- a) Havayolu İşletmesini teklif eden taraf ülkesine yapılacak yolcu ve yük nakliyatı ihtiyacına,
- b) Transit olarak geçilecek mahallerdeki mahallî ve civar hava servisleri ihtiyacına ve,
- c) Transit hava servisleri iktisadî işletmesi sistemine uygun olmalıdır.

Madde — 10.

1. Havayolu İşletmeleri 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit olunacak hatlarda faali-
yete geçmeden en az bir ay evvel Âkîd Taraflardan her birinin yetkili makamına ne şekilde faali-
yete geçeceğini, kullanacağı uçak tiplerini ve tarifelerini bildirecektir. Bilâhara yapılacak her han-
gi bir değişiklik aynı kayda tabidir.

2. Havayolu İşletmesinin 2 nci maddede tesbit olunan milletlerarası hava servislerinden ne gibi
faydalar temin eylediğini istidlâl maksadiyle talebedilmesi tabîî telâkki olunan istatistik, program
ve sair vesaik Âkîd Taraflardan birinin yetkili makamınca talebedildiğinde bunlar diğer Taraf yet-
kili makamı marifetiyle temin ve irsal olunacaktır. Bu vesikalar, tesbit edilmiş hatlarda Havayolu
İşletmesi tarafından nakledilen yolcu ve eşya ile bunların menşe ve muvasala yerleri hakkında sarih
bir fikir edinmeye yarayacak bütün bilgiyi ihtiva edecektir.

Madde — 11.

2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit olunacak hatlara ait yük ve yolcu ücret tarifesi
hazırlanırken işletme masrafları, mâkul bir kâr haddi, çeşitli hatların hususiyetleri ve aynı hatlar-
da tamamen veya kısmen faaliyette bulunmakta olan diğer Havayolu İşletmelerinin tatbik etmekte
olduğu tarifeler göz önünde bulundurulacaktır. Tarife esasları tesbit olunurken aşağıdaki fıkraların
hükümlerine uygun şekilde hareket edilecektir.

1. Ücret tarifeleri her hava hattı için ve imkân nisbetinde alâkalı havayolu işletmelerinin anlaşmaları ile hazırlanacaktır. Bu müesseseler Milletlerarası Hava Nakliyat Birliğinin (IATA) tarife tanzimi için vaz'etmiş olduğu kaidelere göre hareket etmeli veya aynı hatlar üzerinde tamamen veya kısmen faaliyette bulunmakta olan bir üçüncü devlet havayolu işletmesi ile aralarında ve imkân varsa doğrudan doğruya istişarelerde bulunmalıdırlar.

2. Bu şekilde hazırlanan tarifeler yürürlüğe girmesi derpiş olunan müddetten en az bir ay evvel tasdik edilmek üzere Âkîd Taraflardan her birinin yetkili makamına sunulmalıdır. Hususi hal-lerde, bu makamın muvafakati alınmak şartıyla mezkûr müddet daha da kısaltılabilir.

3. Havayolu İşletmeleri arasında 1 nei fıkırada zikrolunan şekilde bir anlaşmaya varılamadığı veya 2 nei fıkırada zikrolunan şekilde Âkîd Taraflardan biri kendisine tasdik için sunulan tarifeyi kabul etmediği takdirde her iki Âkîd Tarafın yetkili makamları aralarında anlaşarak, hakkında anlaşmaya varılamıyan tarifeyi tesbit ederler.

4. Âkîd Devletlerin yetkili makamları 3 neü fıkıra gereğince anlaşamıyacak olurlarsa 15 nei madde ahkâmı tatbik olunur. Hakem kararı mevcudolmadığı müddetçe muvafakatini bildirmemiş olan Âkîd Taraf daha evvel mevcut bulunan ücret tarifesinin meriyette kalmasını karşı taraftan talebetme hakkına maliktir.

Madde — 12.

Her iki Âkîd Tarafça umumi ve çok taraflı bir Hava Münakale Anlaşmasına iltihak edilir ve bu Anlaşma meriyete konursa çok taraflı Anlaşma hükümleri rüçhan kazanır. Böyle çok taraflı Anlaşma hükümlerini ne derece değıştireceğı, itmam veya lağvedebileceğı ciheti işbu Anlaşmanın 14 neü maddesi hükümleri çerçevesinde mütalâa edilir.

Madde — 13.

İşbu Anlaşmanın tatbik ve tefsiri hususunda sıkı işbirliği temini maksadiyle Âkîd Tarafların yetkili makamları icabı halinde aralarında fikir teatisinde bulunurlar.

Madde — 14.

Âkîd Taraflardan her biri dilediğı zaman bu Anlaşmanın veya uçuş hatlarının tefsir, tatbik veya tâdili hususunda müşavere edilmesini teklif edebilir. Bu toplantı talepten önce karşı Tarafa vürüdündan itibaren iki aylık bir müddet içinde yapılmalıdır.

Madde — 15.

1. Bu Anlaşmanın tatbik veya tefsiri hususunda çıkabilecek anlaşmazlık, 13 ve 14 neü maddelere göre halledilemediği takdirde, Âkîd Taraflardan birinin talebi üzerine bir hakem heyetine havale edilir.

2. Kurulmasına lüzum hâsil olan hâkem heyeti Âkîd Taraflarca tâyin edilecek birer âza ile bunların kendi aralarında üçüncü bir devletten reis olarak alınmasını kararlaştıracakları bir zatın huzuru ile teşekkül eder. Âkîd Taraflardan birinin hakem heyeti kurulmasını talebettiğı tarihten itibaren iki ay zarfında hâkem heyeti âzalarının isimleri bildirilmediğı veya tâyin olunan hakem heyeti âzaları aralarında tâyin edecekleri reis için bir aylık zaman içinde bir Anlaşmaya varamadıkları takdirde, Âkîd Taraflar diğeri bir şekil üzerinde mutabık kalamazlar ise, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Reisine müracaatla gerekli tâyinin yapılması talebedilir. Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Reisinin Âkîd Taraflardan birinin vatandaşı olması veya diğeri bir sebeple mânî bulunması halinde, vekiline müracaat edilir.

3. Âkîd Taraflardan her biri kendi tâyin ettiğı âzanın masraflarını ve diğeri masrafların yarısını kabul eder. Âkîd Taraflar arasında bu hususta başkaca verilmiş bir karar yoksa, hakem heyeti müzakere usulünü kendisi tesbit eder.

4. Hakem heyeti, ihtilâfı, tarafları anlaştırmaya yolu ile halledemez ise, rey çoğunluğu ile karar verir. Âkîd Taraflar hakem heyetinin vereceği kararlara ittiba edeceklerdir.

Madde — 16.

Âkîd Taraflardan her biri bu Anlaşmayı her zaman feshedebilir. Anlaşma, fesih ihbarının diğer Âkîd Tarafa ulaştığı tarihten bir sene sonra feshedilmiş sayılır.

Madde — 17.

Bu Anlaşma, bilâhara yapılacak değişiklikler ve Anlaşmanın 2 ne maddesinin ikinci fıkrası gereğince teati olunacak notalar Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına (ICAO) bildirilecek tescil ettirilecektir.

Madde — 18.

1. İşbu Anlaşma tasdik olunacaktır. Tasdiknameler mümkün olduğu kadar süratle Bonn şehrinde teati olunacaktır.

2. Anlaşma, tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonra yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma 5 Temmuz 1957 tarihinde Ankara şehrinde Türkçe ve Almanca olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere ikişer nüsha halinde tanzim ve imza edilmiştir.

Federal Almanya Cumhuriyeti
Hükümeti adına

Dr. Fritz Oellers
Werner Kreipe

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına

Melih Esenbel